

Justitiedepartementet

Ekobrottsmyndigheten,
Finansinspektionen, Inspektionen för
strategiska produkter,
Kommerskollegium,
Polismyndigheten, Skatteverket,
Säkerhetspolisen, Tullverket,
Åklagarmyndigheten

Uppdrag att stärka efterlevnaden av internationella sanktioner

Regeringens beslut

Regeringen ger Ekobrottsmyndigheten, Finansinspektionen, Inspektionen för strategiska produkter, Kommerskollegium, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten i uppdrag att stärka arbetet med att säkerställa efterlevnaden av internationella sanktioner.

Myndigheterna ska

- inom ramen för sina respektive befintliga uppgifter och ekonomiska resurser förstärka sitt arbete med att bedriva eller bidra till tillsyn, förebygga, upptäcka, utreda och lagföra överträdelser av sanktioner som EU beslutat om,
- senast den 28 juni 2024 inrätta ett samverkansråd, vilket ska ledas av Polismyndigheten,
- identifiera behov av åtgärder för att säkerställa ett effektivt arbete för att öka efterlevnaden av sanktioner samt för att möjliggöra en effektiv myndighetssamverkan,
- lämna en övergripande redovisning av sina respektive insatser för att säkerställa efterlevnaden av sanktionerna under 2024 samt planerade åtgärder framåt. Polismyndigheten ska vara sammanhållande för redovisningen av uppdraget.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 31 januari 2025.

Bakgrund

Sanktioner är ett utrikes- och säkerhetspolitiskt verktyg av tvingande karaktär som FN:s säkerhetsråd eller EU beslutar om vid situationer som hotar fred och säkerhet eller där det sker grova kränkningar av mänskliga rättigheter. Antalet sanktionsregimer som EU har antagit har ökat under senare tid. I synnerhet har de sanktioner som införts med anledning av Rysslands aggression mot Ukraina medfört en större bredd och komplexitet än tidigare. Sanktionerna mot Ryssland omfattar både sektoriella och individuella åtgärder, samt medför direkta kostnader för Rysslands krigföring och begränsar landets industriella och ekonomiska förmåga att föra krig.

Svenska myndigheter har ett stort ansvar i att säkerställa att beslutade sanktioner genomförs och efterlevs på nationell nivå. Utöver information till allmänheten och näringslivet kan ansvaret inbegripa hantering av ansökningar om tillstånd och undantag samt relevant rapportering till bl.a. EU-kommissionen på området. En viktig del är också att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra överträdelser.

Sverige genomför EU:s sanktioner bland annat genom lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner (sanktionslagen). Lagen innehåller en straffbestämmelse (8 §) enligt vilken den som uppsåtligen bryter mot bland annat förbud i EU-förordningar om ekonomiska sanktioner ska dömas till böter eller fängelse i högst två år eller, om brottet är grovt, fängelse i högst fyra år. Den som har begått gärningen av grov oaktsamhet ska dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Europeiska rådet och parlamentet nådde i december 2023 en politisk överenskommelse om ett direktiv om fastställande av brottsrekvisit och påföljder för överträdelser av EU:s sanktioner. Direktivet innehåller bl.a. krav på högre maximistraff i vissa delar än vad som följer av sanktionslagen. Av direktivet följer också att medlemsstaterna bland sina behöriga myndigheter ska utse en enhet eller ett organ som ska säkerställa samordning och samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter och myndigheter som ansvarar för genomförandet av sanktionerna. Regeringen har tillsatt en

utredning (dir. 2023:96) som ska analysera behovet av och lämna förslag till de författningsändringar och eventuella andra åtgärder som behövs för att genomföra direktivet. Utredningen ska överlämna sitt betänkande till regeringen senast den 22 juni 2024.

Skälen för regeringens beslut

Givet att Rysslands anfallskrig pågår med full intensitet är det angeläget att sanktionerna genomförs effektivt. Detta kräver att myndigheter med ansvar inom sanktionsarbetet ser över sina arbetsformer för att säkerställa att de bidrar till detta mål.

Att effektivt motverka sanktionsbrott och kringgående av sanktioner är en komplex uppgift som förutsätter en nära samverkan mellan olika berörda myndigheter.

För att säkerställa nödvändig samverkan mellan myndigheterna behöver ett särskilt samverkansråd inrättas med fokus på sanktionsarbetet där samtliga myndigheter i detta uppdrag ingår. Samverkansrådet ska ledas av Polismyndigheten.

Samverkansrådet ska bidra till att etablera en gemensam lägesbild mellan myndigheterna, stärka informationsutbytet, bidra med information till företag och myndigheter och se över kunskapsbehovet på området för att stärka förutsättningarna för upplärning av sanktionsbrott.

Samverkansrådet ska vid behov inhämta kunskap och erfarenheter från andra relevanta myndigheter och aktörer. Samverkansrådet bör i sitt arbete dra lärdom från samarbetsformer inom andra brottsområden, till exempel den myndighetssamverkan som finns inom ramen för arbetet mot penningtvätt, arbetslivskriminalitet och den organiserade brottsligheten. Samverkansrådet ska också syfta till att öka kontaktpunkter och samverkan med relevanta myndigheter i andra medlemsländer.

Även det förebyggande arbetet behöver stärkas, bland annat i syfte att identifiera företag vars export eller import riskerar att utgöra kringgående av sanktioner. Samverkansrådet ska analysera hur det förebyggande arbetet bäst kan bedrivas framåt och hur ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör se ut.

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Anton Weyler

Kopia till

Statsrådsberedningen/NSR, SAM
Justitiedepartementet/DÅ, EU, L4, L5
Utrikesdepartementet/ES, HF, RS
Finansdepartementet/BA, FMA, SKA